

Det brugte landskab

Bevægelsen fra land til by er et grundtræk ved det moderne samfund, og litteraturhistoriske fremstillinger sætter typisk lighedstegn mellem urbanisering og modernitet. Men livet uden for byerne har også undergået gennemgribende forandringer, og den historiske udvikling har ikke bare skabt nye, urbane miljøer, den har også forandret landskaberne omkring os. I dag er over 70 % af Jordens landområder direkte influeret af menneskelig brug (IPCC). Vildtlevende dyr udgør sølle 6 % af pattedyrenes samlede biomasse globalt set, resten er mennesker og – langt størstedelen – produktionsdyr fra primært landbruget.

Det rurale landskab og livet i det er i høj grad formet af menneskehænder, af de måder, vi som samfund gør brug af landområder. Mest oplagt er landbruget, men det gælder også, fx, minedrift og skovbrug – og udlægningen af store landområder til rekreation, fra golfbaner til naturparker. Det er på tide at give scenen til den litteratur, der er orienteret, ikke mod byen, men mod landet, og som dér er optaget af menneskets arbejde med og omformning af jorden og dens ikkemenneskelige livsformer.

Litteraturen om et landskab i brug har i mange år været overskygget af en romantisk tradition, der har yndet at dyrke naturen som en arena for distanceret kontemplation – fx gennem sublim naturerfaringer. Men i virkeligheden har litterære skildringer af forholdet mellem mennesker og landskab fascineret, lige så længe der har været en civilisation og har fået fornyet aktualitet med den øgede bevidsthed om klima- og biodiversitetskrisen.

Med *Passage #94* ønsker vi at vende blikket mod litterære værker, der interesserer sig for den konkrete, jordnære udveksling med omgivelserne. Bidrag kan fokusere på litteraturhistoriske eller samtidslitterære skildringer; de kan udforske litteraturen som et kritisk blik på menneskets manipulation med og udpining af omgivelserne; litteraturens skildringer af de nye landskaber, der er opstået som følge af minedrift, industrielt landbrug og lignende – eller dens skildringer af forsøgene på at etablere mere bæredygtige udvekslinger; de kan undersøge forholdet mellem land og by og mellem stat og lokalsamfund, som det udspiller sig i litterære fremstillinger af den menneskelige omgang med landskabet; de kan stille skarpt på et bestemt litterært topos influeret af menneskelig aktivitet, såsom heden, mosen, forurenede områder, naturreservater eller havmiljø, eller på bestemt genrer eller litteraturhistoriske periodebetegnelser, såsom pastoralen, det folkelige gennembrud, økopoesi eller *nature writing*. De kan diskutere forholdet mellem brugen af land og brugen af litteratur. Allerede Theokrits landlige idyller tiltrak fx et stort læsende bypublikum i antikken, ligesom læsere under covid 19-nedlukningerne, indespærrede i deres urbane boliger, slugte værker som James Rebanks' *English Pastoral*.

Artikelforslag på max. 1 side sendes senest den 18. februar 2025 til én af tema-redaktørerne: Johanne Gormsen Schmidt (jogs@sdu.dk), Tue Andersen Nexø (tan@hum.ku.dk), Anne Fastrup (fastrup@hum.ku.dk).

Deadline for færdige artikler er den 10. august 2025.